

Muhtar Auezow we «Abaýyň ýoly»

Category: Edebiýaty öwreniş, Kitapcy, Poemalar, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Muhtar Auezow we "Abaýyň ýoly" MUHTAR AVEZOV VE ABAY YOLU

Kazak edebiyatının bir klasiği olan Muhtar Avezov, 1897 yılında Semey'e bağlı Çıngız'da dünyaya gelmiştir. Önceleri medresede, sonraları ise şehirlerdeki okullarda okudu ve 1919 yılında Semey'deki öğretmen okulunu bitirdi.[1] Babası Omarhan ile dedesi Avez eğitilmiş, aydın, çocuklarının eğitime düşkün kültürlü insanlardır ve Kazakların ünlü şairi Abay'ın da hemşehrisi ve arkadaşlarıdır. Dedesi, Muhtar Avezov'u dini konularda bilgi sahibi olması için bozkır mollasının yanına verir ve bir yandan da ona Abay'ın şiirlerini ezberletir. İşte bu zamanda Avezov'un Kazak edebiyatına olan ilgisi artmaya başlar. Kitap okuma tutkusu artar ve destan, hikaye ve masalları bıkmadan dinler. Özlü sözleri ezberleyerek kendini geliştirir.[2]

On bir yaşında iken babasını kaybettikten sonra amcası Kasımbay'ın yanına gider ve amcası onun eğitimini tamamlamasına yardımcı olur. 1922 yılında, azat dinleyicisi sıfatı ile Taşkent'teki Orta Asya Devlet Üniversitesi'ne girer. Bir yıl sonra buradan Leningrad Üniversitesi'nin filoloji bölümüne geçer. 1928 yılında yüksek tahsilini tamamlayıp Taşkent'e döner ve Taşkent Üniversitesi'nin Şark Fakültesi'nde yüksek lisansını tamamlar.[3]

1946'dan ölümüne kadar Kazakistan Devlet Üniversitesi ve Kazakistan İlimler Akademisi'nde profesör olarak görev yapar. 1952 yılında filoloji doktoru unvanını alır. 1961 yılında Moskova'da ölür.[4]

Muhtar Avezov, sanatla ilgili çalışmalarına 1917 yılında başlamıştır. Sovyetler Birliği'nde yaşamasına ve Kazakistan

Sovyeti'ne üye olmasına rağmen, hiçbir zaman partinin menfaatleri uğruna yazılar yazmamış, bilimi, hakkı, emeği, gerçeği öne almıştır. Kazak dünyası etrafında daima evrensele ulaşmayı hedeflemiştir. Onun için gerçek; halkın yaşantısı, duygu ve düşünce dünyasıdır.[5] Ve bu gerçeği yazmış olduğu hikayeleri, tiyatroları, romanı ve tenkit eserlerinde göstermiştir.

Avezov, hangi konuda olursa olsun, ister Kazak edebiyatındaki realist unsurlarını, ister Şokan Velihanov ile Dostoyevski ilişkisini; ister günümüz romancılığının problemlerini, Orta Asya cumhuriyetlerinin milli gelişimini, isterse Kazak folklorunu ele alsın bütün bunlarla beraber onun kişiliğine ait bir özellik vardır. Bu, insanların birbirleriyle olan iyi-kötü ilişkilerinin, açıklık ortamında gelişebileceğine olan inancından kaynaklanmaktadır.[6]

Muhtar Avezov'un, halkın tarihine, kültürüne, kaderine özenle gönül vermesi, büyük bir sanatçılık borcu hissetmesi, hayatı boyunca çeşitli bilim dallarına yönelmesini sağlamıştır.[7] Böylece Avezov, sosyal, siyasî, tarihî olaylar, halk yaşantısına dâir konularda eserler vermiştir.

Avezov, büyük nesir yazarı, oyun yazarı, çevirmen, eleştirici olmakla birlikte âlim idi. İlklerin içerisinde, Kazak edebiyatını tanıtmada en büyük rolü oynamıştır. 1927 yılında yayınladığı "Edebiyat Tarihi" adlı eseriyle, Kazak edebiyat tarihini ilk defa ilmi açıdan inceleyen değerli araştırmacılardan birisi oldu.[8]

İlk eseri ise, bundan on yıl önce yazdığı "Enlik Kebek" adlı tiyatro oyunu idi. Bu eser, seyircileri derinden etkileyen ilk Kazak dramıdır.[9] Ünlü Kazak yazarı Sabit Mukanov, Avezov için; "Kazak tiyatrosuna dramı sokan M. Avezov'dur. Avezov'a kadar Kazak edebiyatında ciddi piyesler yoktu. Kazak tiyatrosunun yolu Avezov'un 'Enlik Kebek' piyesiyle başlar" demiştir.[10]

Avezov ilk hikayesini 1921 yılında, henüz 24 yaşındayken yazmıştır. Bu “Korumasızların Günü” adlı hikayedir. Avezov’un bu ilk hikayesinde özgün bir sanat hakimdir. Akıcı dil, mükemmel bir üslûp, değişik insan tiplerleri, inceden bir lirizm,engin psikolojik yaklaşımlar neticesinde belirginleşen gerçek bir sosyal çevrenin apaçık bir manzarasını veren berrak bir gerçeklikten oluşmaktadır.[11] Yazar bundan sonra birçok hikaye yazmıştır. Ve bu hikayelerin her biri büyük ilgi görmüştür.

Avezov birçok hikaye ve romanın, 20’den fazla piyesin müellîfi olmasının yanında yaptığı tercümelerle de dikkati çekmektedir. W.Shakespeare’in “Otello”; N.V.Gogol’un “Müfettiş”; K. Trevoy’un “Lyubov Yarovaya”; N.Pogodin’in “Aristokratlar” piyesi; Avezov’un tercümesi sayesinde Kazak tiyatrosunda oynanmıştır.[12]

Muhtar Avezov’un birçok alanda eser vermesi, üstün yeteneğinin yanı sıra bitmek tükenmek bilmeyen çalışma azminden de kaynaklanmaktadır. İşte bu azim neticesinde, kendisini ve Kazak halkını, edebiyatını, kültürünü, folklorunu dünyaya tanıtan ve en iyi şekilde temsil eden “Abay Yolu” romanını yazmıştır.

“Abay Yolu” romanı Avezov adının ebediyen yaşamasını sağlayan ve onu “sönmeyen yıldızlar”dan birisi yapan dünya çapında önemli bir eserdir. Bu eser dört cilttir ve destan-roman olarak nitelendirilir. Dört cildin birinci cildi 1942, ikinci cildi 1947, üçüncü cildi 1950 yılında “Akın (şair)”, dördüncü cildi ise 1952 yılında “Abay Jolu (Yolu)” adıyla yayımlanmıştır ve bütün ciltleri 1956 yılında “Abay Yolu” adıyla çıkartılmıştır.[13]

Muhtar Avezov’un Kazak halkının geçmişteki yaşantısını öğrenmek istemesi ve bu konuda pek çok kitap okuması, “Abay” romanını yazmaya hazırlanmada hedefe doğru atılan ilk adımı olmuştur. Bu, bütün yazarlık hayatının en önemli işi olmuştur. Uzun çalışma hayatı boyunca öncelikle Abay’ın çalışmalarından

güç aldı ve halktan topladığı bilgileri kağıda geçirdi. Kazak halkının yaşamındaki çeşitli sosyal olayları ve değişimleri derinlemesine inceledi. Bu birikimler sonucunda da “Abay Yolu” romanını yazdı.[14] Avezov “Abay Yolu” romanı üzerinde nasıl çalıştığını kendisi şöyle anlatmaktadır: “Devrimden önceki yarım yüzyıllık Kazak halkının yaşantısını göstermek için Abay’ın kişiliğini oluşturmayı seçtim. Kahramanımın doğup büyüdüğü kasabadan olduğumdan gençlik dönemlerinde Abay’ı iyi tanıyan zamandaşları, arkadaşları, dede ve nineler ile onun hakkında konuşma imkanı bulma şansına erdim.

Abay’ın biyografisi hakkında doküman toplama işine özellikle 1930 yılından sonra giriştim. Abay hakkında onun zamanında yaşamış kişilerin ağzından derlediklerim 1933 yılından itibaren basılıp yayınlanmaya başladı. Romanda bulunan şahsiyetler, boylar, aşiretler, tarihi mekanların hepsi gerçek adlarıdır. Romanda unutulmuş olanlar oldukça azdır. Bütün kitaplarda halkın tarihi gelişme sürecini göstermeye çalıştım.”[15]

Kazak edebiyatının büyük bir klasiği olan Abay’ın hazinesi, Muhtar Avezov’un bütün kalbiyle giriştiği bir ilmi sanat arayışına ihtiras ve manevi destek veren tükenmez bir manevi güç kaynağı halini almıştır. Ne karalamaları, ne günlüğü, ne hatıratı, ne arşiv malumatı olan ayrıca kendi döneminde bir bilmece olarak yaşayan şair hakkında yalnız bir araştırmacının bu kadar kapsamlı ilmi araştırmalar yapması ve bütün dünya okuyucularına yeteneği karşısında diz çöktüren eşsiz sanat eserleri yazması, dünya edebiyatı tarihinde çok nadir tesadüf edilen ve tekrarı olmayan bir edebi olaydır.[16]

Cengiz Aytmatov, Muhtar Avezov’un “Abay Yolu” romanı için şunları söylemiştir:

“Muhtar Avezov’u dünyaya tanıtan şaheseri ‘Abay Yolu’ adlı büyük eseridir. Göçebe köhne dünyanın yıkılışı döneminde gerçekleri düşünerek halkın kaderini dile getiren, bununla bizim kim olduğumuzu, yani dünyaya nasıl geldiğimizi, neyle geldiğimizi tanıtmaya görevini Muhtar Avezov kendisi üstlendi.

Bana göre, bu onun kendi sanatsal hacetinden, büyük tarihi olan Kazak halkının hacetinden doğmuş Kazak milletinin yeni nesli kendi geçmişine kendi gözüyle bakması lazımdı. Milletin bu kendi gözü Muhtar Avezov'du. Yazarla halk arasındaki hacetin yazılması gibi Avezov'un kaleminden kuvvetli dalga olarak sahile vurdu ve Kazak halkının büyük eseri meydana geldi.

Avezov'un güçlü istidadından doğan, ulu ustanın eliyle yaptığı eser bugün bizi göz yetmez büyüklüğüyle, dipsiz derinliğiyle hayret ettiriyor, insanı kendine çekiyor, bireylerin mücadelesi toplumun mücadelesiyle birleşince çok duygulanıyoruz. İşte, Avezov'un büyük eserinin sayfalarında geçmiş günlerin olaylarının ortasından, insanların adalet için mücadeleleri gölgesinden, mücadele sırasındaki durumları ile amaca ulaşmak için verdikleri gayretler, bizim önümüze önündeki bütün engellere rağmen onları aşıp çiğneyen halk kahramanlığını gösterdi. İnsanların paha biçilemez haysiyetleri ve o zamanki hayalleri ve ülkeleri gözümüzün önüne getiriyor. Ve bunların hepsi Kazak tarihindeki tamamen bir devrin belgesi seviyesinde yapılmış. Avezov bizim köhne eski tarihimizi yeniden diriltti, geçmiş ile gelecek arasında köprü kurdu ve o zamanki Kazak bozkırında cereyan eden tarihi süreçlerin anlamını herkese açık bir şekilde gösterdi. Usta betimleyici M. Avezov halk tarihin, kahramanlarla, karakterler ve insan kaderiyle kahramanların ilahi gücüyle yapmış olduğu bu kahramanlar kendi devrinin şeceresini gösterdi. Kazakların hakiki milli karakterini tanıtmamasıyla beraber her millete, her halka ortak çok kıymetli, değerli sanat eserini dünyaya getirdi.”[17]

Avezov, uzun araştırmaları neticesinde yazdığı “Abay Yolu” romanında, Abay'ın yaşadığı dönemdeki feodal yapıyı, Kazak topraklarındaki keskin sınıf mücadelesini, sınıfsal çözülmeleri, Kazak halkının göçebe hayat tarzını, sosyal dengesizliği, bununla birlikte Batı medeniyetinin ileriye yönelik tesirlerini tam olarak ve açık bir şekilde göstermeyi

başarmıştır.[18]

Kazak halkının binlerce yıllık kültür birikimi Abay'ı, Abay Avezov'u, Avezov da Abay Yolu'nu yaratmıştır. Bu devamlı bir devinim içindedir ve kaynağını Kazak halkının yaşayış ve düşüncesinden almaktadır. Bu devinimi şema ile gösterebiliriz.

Kazak Kültürü – Abay. Abay Yolu – Muhtar Avezov

Kazak Kültürü, Abay, Muhtar Avezov ve netice Abay Yolu'nu oluşturan süreklilikte romanın adının Abay Yolu olması tesadüf değildir. “Abay” aydınlığın sembolüdür. Bu yol gelecek nesiller için de bir yol, bir ışık kaynağıdır.[19]

Yazar, “Abay Yolu” romanındaki ışığı diğer eserlerinde de vermiş ve bunu Abay yolu romanında bütün dünyaya yaymıştır. Gerçekçiliği, en büyük rehber olarak göstermiştir.

Avezov, sanat dünyasında insanın ruhu ve tenini, düşüncesini ve hareketini kendi aralarında bakış içinde, özel şiirsel diliyle anlatır. Kahramanın düşünce ve şuur alemini onun dış haliyle, işvesiyle, hareketiyle zenginleştirerek tasvir etmede değişmeyen ölçüsü, buna bağlı olan kuralı almamıştır. Kahramanın çevreyle, durumla olan ilişkisi, onun davranışları, dış görünüşünü anlatmaktan iç dünyasını tahlil ederken, ustalığının en güzel örneklerini vermektedir.[20] Halkın sanatını, hayatını ve en ince ayrıntılarıyla, nakış işler gibi anlatmış ve kahramanın hayatında, duygu ve düşüncesinde, kişilerin kendi aralarındaki ilişkilerde, dünya görüşlerinin farklılığında sanattaki ustalığını tam anlamıyla gözler önüne sermektedir.[21]

Avezov, tiyatro eserlerinde, hikayelerinde gösterdiği edebi becerisini, sanatını “Abay Yolu” romanında zirveye çıkarmıştır. “Abay Yolu” hem Avezov'u hem de sanatını dünyaya açan bir anahtar vazifesini görmüştür. Eserdeki şiirsel dil, üslup, anlatımdaki tasvirler, ruh halini yansıtan yüz ifadeleri, mutlulukların, üzüntülerin, heyecanların harekete yansıtılmasındaki sanatsal başarı, sanatının son derece yüksek

başarıya ulaştığının işaretleridir.

Bu roman, sanatsal erginlik ve maharetlerin çok çeşitli olması bakımından Kazak edebiyatında en önemli yere sahiptir. Bu eser tam anlamıyla Kazak halkının kendisidir. Tasvirler yazar tarafından büyük bir beceri örneğiyle verilir. O, yeteneğini kahramanın sadece dış görünüşünde değil, onun manevi dünyasını açmak için de kullanır.[22] Bu tasvirler büyük bir canlılıkla tabiatda da kullanılmıştır. Eser okunurken havanın serinliği, esen rüzgar hissedilir. Tabiat merhameti ve acımasızlığıyla birlikte en canlı halde tasvir edilir.

Abay Yolu, yazarın adeta sanatının meyvelerini topladığı bir ağaç olmuştur. Yazar, bu eseriyle 1949 yılında “Devlet”, 1959 yılında ise “Lenin Ödülü” almıştır.

Muhtar Avezov’un Kazak edebiyatı ve edebiyat tarihine kazandırdığı pek çok eser bulunmaktadır. Onun bilimsel ve sanatsal çalışmaları Kazakistan’da 1979-85 yıllarında 20 cilt halinde basılmıştır. Ali Abbas Çınar’ın bu konuda verdiği bilgilere göre bu çalışmalar şunlardır:

I. Cilt:

Hikayeler: 1. Korğansızdın Kuni, 2. Okığan Azamat, 3. Kır Suretteri, 4. Kır Engimenleri, 5. Üylenüv, 6. Sönip Januv, 7. Kim Kineli, 8. Eskilik KölenkesindZZe, 9. Jetim, 10. Barıtma, 11. Kineşil Boyjetken, 12. Burkit Anşılığının Suretteri, 13. Karalı Suluv, 14. Juvandık, 15. Üş Kün, 16. Bilekke Bilek, 17. İzder, 18. Kum Men Askar, 19. Şatkalan.

II. Cilt:

Hikayeler: 1. Kökserek, 2. Karaş-Karaş Okığası, 3. Kıylı Zaman, 4. Burkitşi, 5. Tatyana’nın Küni, 6. Kasennin Kubılıstarı, 7. Şıngıstav, 8. Asıl Nesiller.

III. Cilt:

Abay Jolı (roman, 1. cilt)

IV. Cilt:

Abay Jolu (roman, 2. cilt)

V. Cilt:

Abay Jolu (roman, 3. cilt)

VI. Cilt:

Abay Jolu (roman, 4. cilt)

VII. Cilt:

Denemeler: 1. Türkistan Solay Tuvğan, 2. Öntüstik Saparınan, 3. Şayandağı Şeşen Kereken, 4. Ösken Örken (roman), 5. Tuman Ayığarda (roman eskizleri).

VIII. Cilt:

Denemeler: 1. Juvalı Kolhozşısı, 2. Köktemnen beri, 3. Söz Alğan Tavsağız ben Köksağız, 4. İsteri söyleydi, 5. Karğalı Savhozunda Ötkizgen Tört Kün, 6. Baymukametulu Joldas, 7. Ol Küngi Almatı, 8. Medeniyetti Kazakistan, 9. Er Tınısın Otan Deytin Kün Bugin, 10. Erlik-Eldik Sını, 11. Konveyerde Küy Mığım, 12. Jenemiz Biz, Jenemiz, 13. Asıl Eldin Alıp Ulı, 14. Şabdar Erge May Ne Der, 15. Akın Elinde, 16. Jır Jalavı Amankeldi, 17. Kazak Bölümü, 18. Er Serigi Sergek Oy, 19. Halıktın Gasırlık Jırı, 20. Üşkonır Jaylavında, 21. Vorosilov Atındağı Kolhozda, 22. Onın Atı Ekinşi, 23. Ayel Jolu (Film Senaryosu), 24. Amerika Aserleri, 25. İndiya Oçerkteri.

IX. Cilt:

Piyesler: 1. Enlik-Kebek, 2. Beybişe-Tokal, 3. Karagöz, 4. Oktyabr Üşin, 5. Tüngi Sarın, 6. Ayman-Şolpan, 7. Tas Tülek.

X. Cilt:

Piyesler: 1. Tartıs, 2. Alma Bağında, 3. Şekerada, 4. Beket, 5. Ak Kayın, 6. Abay (Trajedi), 7. Abay Librettosu

XI. Cilt:

Piyesler: 1. Akan-Zayra, 2. Namıs Gvardiyası, 3. Sın Sağatta, 4. Kara Kıpşak Koblandı, 5. Asıl Nesiller, 6. Bes Dos (libretto), 7. Abay (film senaryosu).

XII. Cilt:

Piyesler: 1. Abay, 2. Alva, 3. Dos-Bedel Dos, 4. Kalkamani Mamır (Libretto, Rusça), 5. Stepnoy Batır (Rusça), 6. V. Naşem Sovhoze (Libretto, Rusça), 7. Rayhan

XIII. Cilt:

Piyesler: 1. Revizor, 2. Lyubov Yarovaya, 3. Otello (trajedi), 4. Asavğa Tusav (komedi), 5. Korkınış.

XIV. Cilt:

Çeviriler: 1. İ. Turgenev, "Dvoryan Uyası (roman)", 2. L. Tolstoy, "Toy Tarkar (hikaye)", 3. L. Tolstoy, "Budda (hikaye)", 4. L. Tolstoy "Bulka (hikaye)", 5. A. Çehov, "Akkaska (hikaye)", 6. C. London, "Kaskır (hikaye)", Y. Vagner, "Jerdin JaratıksıJayındağı Angimeler (hikaye)", 7. N. Pogodin, "Aksüyekter (Piyes)".

Çeviri Hakkındaki Yazılar: 1."Dvorya Uyası" Romanının Avdarması Turalı, 2. Körken Avdarmanın Keybir Teoriyalık Meseleleri, 3. Puşkin'di Kazakşağa Avdaruv Teciribeleri Turalı, 4. Jan Kene (Piyes).

XV. Cilt:

Makaleler-Araştırmalar: 1. Adamdık Negizi Ayel, 2. Okuvdağı Kurבılarına, 3. Filosofiya Jayınan, 4. Ğılım Tili, 5. Okuv Tisi, 6. Eskerüv Kerek, 7. Kazak Okığandarına Aşık Hat, 8. Buggingi Zor Mindet, 9. Kazak Kızmetkerlerinin Mindeti, 10. Eginge Dayındalındar, 11. Kazakistan Elşilerinin Habarı, 12. Halık Adebıyeti Turalı, 13. Kobılandı Batır, 14. Şanşar Jurnalı, 15. Jalpı Teatr Öneri Men Kazak Teatrı, 16. Kazakistan

Memleket Teatrı, 17. Kazak Şaruva Jastar Mektebine Arnalğan Programma Jene Tüsinik Hat, 18. Kazakstan Memleket Teatrının Jetı Jıldıǵı Jene Aldaǵı Mindetteri, 19. Abaytanuv Maseleleri, 20. Bukar Jırav, 21. Mahabbet, 22. Bektik Kulavǵa Aynalıp Öndiris Kapitalı Devirley Bastaǵan Kezdin Adebıyeti, 23. Şortanbay Şıǵarmaları, 24. Abubekir, 25. Şangerey, 26. K. Trehletiyu Kirrepspubliki.

XVI. Cilt

Edebıyat Tarihi: 1. Sırşıldık Salt Ölenderi, 2. Batırlar Angimesi, 3. Kişi Batırlar, 4. El Poemaları, 5. Tarihi Ölender, 6. Ertegi, 7. Aytıs Ölender, 8. XVII-XIX Gasır Akındarı

Siyasi Yazılar: 1. Kazakstan, 2. Kenes Odaǵı, 3. Novıy Aul.

XVII. Cilt

Makaleler Araştırmalar: 1. Teatr, Muzıka Kadrı, 2. Jaksı Piesa Saparı Adebıyet Belgisi, 3. Üzindiler, 4. Kız Jibek Kanday, 5. “Sosyaldı Kazakstan”nın Baskarmasına Aşık Hat, 6. Ak Ayu Turalı, 7. Kalmakannan Ne Tiler Edik, 8. Kazakstan’ının körkemöneri, 9. Kozı Körpeş-Bayan Suluv Turalı, 10. Elübay Ömirzakov, 11. En Dana Zandı, En Jas Memleket, 12. Koş Bol, 13. Şmşıl Takabbar Akın, 14. “Revizor’dın Avdarması Turalı, 15. Ömiri Ülgi, Enbegi Tavday Jazuvşı, 16. Tarǵın Turalı, 17. Alǵaşkı Aser, 18. “Yevgeniy Ünegin”in Kazakşası Turalı, 19. Kazak Sahnasındaǵı Avdarma Piesalar, 20. Erlik Etken Kollektiv, 21. Ulı Uran-0tan Uranı, 22. Muhtar Joldastın Sözi, 23. Tarih Putevkasın Bergen Adam, 24. Mengi Jasaytın Akın: Şota Rustaveli, 25. Körkem Jırdın Ulı Akını, 26. Adebıyet Hrestomatiyasman, 27. Dindi Aşkereleytin Piesa, 28. Ardaktı Jake, 29. Jumbak Turalı, 30. Zor Baǵalı Siy, 31. Abdilda Akın, 32. Jaksı Smǵa Jap Pida, 33. Kazak Halkının Eposı Men Folklorı, 34. Kazak Adebıyetinin Tarihin Jasav Maseleleri, 35. Kozı Körpeş-Bayan Suluv, 36. Kız Jibek, 37. Aytıs Ölenderi.

XVIII. Cilt

Araştırmalar: 1. Zerttewler, 2. Ons Klassikteri Jene Abay, 3. Î.A. Krılow, 4. Abay Elinde Ötkizilgen Mereke, 5. Körgen, Sezgen Taylardan, 6. Abay Enbekterinin Biyik Nuanası, 7. Kazog Halkının Ulı Akını, 8. Abaytın Ömir Bayanı, 9. Abay (İbrahim) Kunanbaev (1885-1904), 10. Halıktız Ğasırlıg Jırı, 11. Jambıltn Aytustakı Öneri, 12. Ertegiler.

Makaleler: 1. Bizdin Eldin Salt-Sawıǵı, 2. İkilikti Sapar, 3. Enbegim-Ulı Otanımdiki, 4. Akının Özbek Önerindegi Beynesi, 5. Jolı Ken Jazüwşı, 6. Halıg Artisi, 7. Alişer Nawaiy, 8. Ulı Oyşılısınşı, 9. Abdilla Tajibaev, 10. Kazak Halkınm Zor Galimi, 11. Baǵalı Enbek, 12. Keybir Ult Jazüwşılarınn Romandan Tuwralı, 13. Öner Örinde, 14. Möngilik Kepeli Malik Gab Tuvvllinge Wawap Hat, 15. Ömir Men Şırgama, 16. Lüçşiy Drug Natsionanıh Literatür, 17. Za Bolşe Hydowestvennıge Obob, 18. Şeniya, 19. Dwambul İnarodnıye Akını, 20. Mudrıy Perets, 21. Naşedşiy Yunoct Svoyu Tusinikteri.

XIX. Cilt

Araştırmalar: 1. Abaytanuv Jene Manas Turalı Zerttewler, 2. Puskin Men Abay, 3. Abay Murası Tayında, 4. Abay Künenbayev Tuarçestuocu Zerttew Dinmanın Möseleleri, 5. Ulı Akın, Agartuwşı-Abay Kunanbaev, 6. Harodnosta Realizm Abaya, 7. "Manas" Geraçeşkaya Poema Kırğızs Koga Naroda Kırğızskiy Geroiçeskiy Epos-Manas.

Makalalar, Fikirler: 1. Traditsi, Puckoǵa Realizma; 2. Kazaskaya Dorevolgutsionnaya Literatura, 3. Puşkin; 4. Bratskie Literatür, 5. Sovetskogo Sostoka, 6. Zametki O Teori; 7. Sovetskay Dramı, 8. ObşeeFedelo Sovetskih Leteratorov, 9. Kolonializma Pozor, 10. Veya Naşa Kultura Zamir, 11. Vısokoe Prizvanie, 12. Suet Zari Negasimay, 13. Osobennasti Razvitiya Literatür Sotsialisti Çeskih Natsiy, 14. Ibray Altınsarin-Kazak Medeniyetinin Zor Kayretkeri, 15. Til Jene Edebiyet Meselesi, 16. Taǵı da Körken Edebiyetti Turalı, 17. "Altay Jüregi" Turalı, 18. Jürekpen Tuwısgandar, 19. Redaktsiyanın Surawlarına Oray, 20. Kazakstan Jazüwşılarınn III Sezin

Aşardagı Sözi, 21. Realistik Drama Jolmda, 22. Baysaldı Zerttew Kajet, 23. Söt Saparga Dos Niet, 24. Söz-Kitap Dastın Joninde, 25. Aldagıjılga asgm Dilek, 26. Düniyejüzilik Manızı Bar Okıga, 27. Kasiyetti Kaza, 28. Miliard, Oktyabh Örkeni, 29. Öner Algısı, 30. Altınday Asıl Bolaşaktı Urpak Bar, 31. Kazaktın Avız Edebiyeti, 32. Ana Tıllı Edebiyetin Süyinder, 33. SSVR Haliktan Adebietinin Örkendevi, 34. Respublikanın Jarkın Jolı, 35. Tüsinikter

XX. Cilt

Abay Meseleleri: 1. Abay (İbrahim) Kunanbayulı, 2. Velikiy Sın Naroda, 3. Kak Rabotala Nad Romanami “Abay”; 4. uTut Abaya”

Makaleler, Fikirler: 1. F. M. Dostoyevskiy; 2. Çokan Valihanov, 3. Razmıšteniya Ob Epose Zemiletki, 4. Reç Na Plenarnom Zasedanii Konferentsii Pisateleysfran, 5. Azii i Afriki ve Taşkente, 6. Bratutuo Naşih Literatür Narodov Sredney Azii i Kazahstana V epohu Sotsializma, 7. İz İstorii Kzahskoy Literaturi, 8. İri Okımüstı, 9. Ümit, 10. U rpakka- İ yg itilek, 11. Jürek Algısı, 12. Oyangan Halıktar Üni, 13. Üzilmes Dastık Örenimiz, 14. Önerge Önege, 15. Partiyo Tuwralı Oylar, 16. Ebedi Murağa Arnalğan Konferentsiyadağı Konunda Söz, 17. Bizdin Jawapkersiliğimiz Ekel Dastık Kolındı, 18. Bawırlarım, 19. Zaman Parti, 20. Kayta Tuwgan Halıktın Edebiyeti, 21. J. L. Kelgendey Janalık Sezmemiz, 22. “Rüstem-Dastan Poevrasma Algısöz, 23. Togordın Kemengerligi, 24. Şakanturalı Stsenariyden Eser, 25. Este Bolar Sözder, 26. Tüsinikter.”[23]

Ekrem AYAN,

Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi / Türkiye.

Alıntı Kaynağı: Türkler, Cilt: 19 Sayfa: 424-428.

Kaynaklar:

♦ AVEZOV, M. 1997a Hikâyeler. Aktaran: İsmail, Zeyneş-A. Güngör. Ankara: Bilig Yayınları, 411 S; 1997b Folklor

Yazıları. Hazırlayan: Ali Abbas Çınar. Ankara: Bilig Yayınları, 306 S.

♦ AYTMATOV, C. 1996 “Üstad Hakkında Söz”. Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Muhtar Avezov Özel Sayısı, S. 14, Ağustos, 7-9.

♦ BERDİBAY, R. 1997 “Dahi Bilimadamı”. Muhtar Avezov Hakkında Makaleler. Ankara: Bilig Yayınları, 46-58.

♦ CUMAŞULI, H. 1996 “Muhtar Avezov’un Yazarlığı”. Muhtar Avezov Hakkında Makaleler. Ankara: Bilig Yayınları, 112-126.

♦ DADABAYEV, J. 1997 “Yazarın Sanat Hürriyeti ve Karakter Gerçekçiliği”. Muhtar Avezov Hakkında Makaleler. Ankara: Bilig Yayınları, 78-93.

♦ İSKAKOV, D. 1997 “Genel Bir Değerlendirme”. Muhtar Avezov Hakkında Makaleler, Ankara: Bilig Yayınları, 94-111.

♦ KAZIMOĞLU, S. 1994 Türk Toplulukları Edebiyatı-I. Ankara: Ecdâd Yayınları. 253 S.

♦ MİRZAHMETULI, M. 1997 “Muhtar Avezov, Abay Dünyası Alimi”. Muhtar Avezov Hakkında Makaleler. Ankara: Bilig Yayınları, 21-33.

♦ TÜRK DÜNYASI EL KİTABI-IV. 1998 Edebiyat (Türkiye Dışı Türk Edebiyatları). Ankara: Türk Kültürünü Araştırmalar Enstitüsü Yayınları.

Dipnotlar:

[1] Avezov, M., Folklor Yazıları, Hazırlayan: Ali Abbas Çınar, Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 3.

[2] Avezov, Hikâyeler, Aktaran: İsmail, Zeyneş-A. Güngör, Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 7.

[3] Kazımoğlu, S., Türk Toplulukları Edebiyatı-I., Ankara 1994, Ecdâd Yayınları, s. 216.

[4] Türk Dünyası El Kitabı-IV, Edebiyat (Türkiye Dışı Türk Edebiyatları), Ankara 1998, Türk Kültürünü Araştırmalar Enstitüsü Yayınları, s. 445.

[5] Avezov, M., Folklor Yazıları, s. 11.

[6] Avezov, a.g.e., s. 12.

[7] Berdibay, R., “Dahi Bilimadamı.”, Muhtar Avezov Hakkında

Makaleler. Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 49-50.

[8] Iskakov, D., "Genel Bir Değerlendirme", Muhtar Avezov Hakkında Makaleler, Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 109.

[9] Cumaşuli, H., "Muhtar Avezov'un Yazarlığı", Muhtar Avezov Hakkında Makaleler, Ankara 1996, Bilig Yayınları, s. 116.

[10] Avezov, M., Folklor Yazıları, s. 9.

[11] Avezov, Hikâyeler, s. 9.

[12] Kazımoğlu, a.g.e., s. 217.

[13] Avezov, M., Folklor Yazıları, s. 29

[14] Avezov, Hikâyeler, s. 10.

[15] Avezov, a.g.e., s. 30.

[16] Mirzahmetuli, M., "Muhtar Avezov, Abay Dünyası Alimi", Muhtar Avezov Hakkında Makaleler, Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 23.

[17] Aytmatov, C., "Üstad Hakkında Söz", Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi, Muhtar Avezov Özel Sayısı, S. 14, Ağustos 1996, s. 8.

[18] Avezov, M., Folklor Yazıları, s. 33.

[19] A.g.e., s. 38.

[20] Dadabayev, J., "Yazarın Sanat Hürriyeti ve Karakter Gerçekçiliği", Muhtar Avezov Hakkında Makaleler, Ankara 1997, Bilig Yayınları, s. 80.

[21] Avezov, a.g.e., s. 38.

[22] Avezov, a.g.e., s. 41.

[23] Avezov, a.g.e., s. 17-23. Edebiyatı öğreniş